

Otázka: Fáze Velké francouzské revoluce

Předmět: Společenské vědy, Dějepis

Přidal(a): Prokopvac

FÁZE VELKÉ FRANCOUZSKÉ REVOLUCE

První fáze Velké francouzské revoluce (14.7. 1789 - 10.8. 1792) - konstituční monarchie

- pád **BASTILY - 14. červenec 1789** = symbolický začátek Velké franc. revoluce,
- **Ústavodárné shromáždění** v srpnu 1789 => vydalo **srpnové dekrety**:
- zrušen feudální systém – zrušena všechna šlechtická privilegia (mj. i reforma daňového systému – první a druhý stav zdaněn), zrušeny stavy,
- zrušeno poddanství – osobní závislost poddaných na vrchnosti => vrchnost však vlastní půdu – k faktickému osvobození rolníků tak nedochází,
- uzákoněna rovnost všech občanů před zákonem,
- zrušena robota,
- zrušeny církevní desátky,
- zrušeny cechy,
- Přijata **Deklarace lidských a občanských práv**:
- Vycházela z názorů Montesquiea, Rousseaua, i z americké ústavy,
- vyhlásila svobodu projevu a náboženského vyznání,
- vyhlásila rovnost občanů před zákonem,
- vyhlásila i nedotknutelnost soukromého vlastnictví,
- svoboda slova a tisku,
- podle deklarace se Francie měla stát konstituční monarchií s oddělenou zákonodárnou a výkonnou mocí,
- ve shromáždění se formují **politická uskupení = kluby** – vpravo v zasedací místnosti se sdružují zastánci monarchie – převážně aristokrati, uprostřed umírnění monarchisté, vlevo patrioti => politické kluby se formují i mimo shromáždění => **jakobíni** (Robespierre) – snaha nahradit konstituční monarchii republikou, na jejich stranu se

- přidal především prostý lid, maloměšťáci (nazývali se podle kostela, ve kterém se společně scházeli), **kordeliéři** (Paul Marat a Georges Danton) – zástupci z řad buržoazie, obchodníků, finančníků – radikálnější názorový proud – Snahou jeho členů bylo postupné odstranění starého režimu,
- uzákoněna decentralizace státní správy, Francie byla rozdělena na departementy (83) => správní a hospodářské jednotky,
 - uzákoněno vydávání papírových peněz = **assignátů**,
 - Vznikají Národní gardy = ozbrojené skupiny dobrovolníků připravených prosadit ústavu,
 - Ludvík XVI. odmítá srpnová usnesení Ústavodárného shromáždění přijmout => ve Francii špatná hospodářská situace => nový daňový systém nefunguje => státní pokladna je prázdná, ceny potravin neustále stoupají, klesá hodnota peněz => důsledkem další vzbouření pařížského lidu (pochod pařížských žen do Versailles v říjnu 1789.) => král donucen usnesení přijmout a přesunout se z Versailles do Paříže,
 - v červenci 1790 Ústavodárné shromáždění přijalo **Civilní ústav duchovenstva** => na jejím základě:
 - zkonfiskován církevní majetek => z jeho prodeje měl být splácen státní dluh => církev přestala být finančně nezávislá => církev pod přímou kontrolu státu – biskupové a kněží jmenováni státem,
 - duchovní nuceni přísahat na Civilní ústav duchovenstva => (přísežní knězi = ti, co přísahali, nepřisežní kněží = ti, co odmítli přísahat na ústavu => krvavě pronásledováni => nuceni emigrovat),
 - šlechta i duchovenstvo prchají ze země do ciziny,
 - v červnu 1791 nezdařený pokus krále s rodinou o útěk => v cizině se chtěl spojit s uprchlou šlechtou a s pomocí Rakouska a Pruska zvenčí skoncovat s revolucí => Jakobíni (radikální skupina obyvatelstva) krále veřejně označují za zrádce národa => chtějí jej sesadit,
 - revoluce vzbudila nepříznivou odezvu u cizích sousedních monarchů (obavy ze vzpoury) => Rakousko a Prusko zapoměly na vzájemné spory a společně vystoupily proti revoluci > vyhlásili tzv. **Pilnickou deklaraci (srpen 1791)** => shodli se v ní na nutnosti zachování francouzské monarchie, na vojenské intervenci – pokud bude jednoznačně odsouhlasena všemi evropskými velmocemi a požadovali bezpečnost pro krále a královnu,
 - září 1791 – vydán **první francouzský trestní zákoník** – zrušil zločiny proti náboženství – čarodějnictví, rouhání, tresty jako vypalování cejchů, mrzačení,
 - září 1791 – vstoupila v platnost **nová ústava**,
 - přeměnila absolutistickou Francii v konstituční monarchii => položila základy moderního občanského státu,,
 - zabezpečovala individuální občanská práva,
 - zabezpečovala nedotknutelnost soukromého vlastnictví,

- politická moc byla rozdělena na výkonnou moc (král - dědičné právo) a zákonodárnou moc (zákonodárné shromáždění) - schvalovalo zákony země,
- král stál v čele země - výkonná moc, velel armádě, jmenoval vládu = 6 ministrů => veškerá jeho rozhodnutí musela být v souladu s ústavou, hlavou zahraniční politiky => bez souhlasu Zákonodárného shromáždění nemohl vyhlásit válku či podepsat mezinárodní smlouvy,
- zákonodárné shromáždění - voleno na 2 roky, právo navrhopvat a schvalovat zákony, právo vypisovat daně, právo kontrolovat ministry,
- Ludvík XVI. Ústavu přijal => přísahal věrnost ústavě,
- bylo zvoleno nové Zákonodárné národní shromáždění => převážně z mladých lidí do 30 let => důsledkem radikalizace politické reprezentace => většinu girondisté - pravicová konzervativní strana, zástupci bohatých měšťanů => požadují sesazení krále a vyhlášení republiky => král sestavil z girondistů vládu, které však nedůvěřoval,
- na jaře 1792 vyhlásil francouzský král na nátlak vlády (Girondistů) válku Rakousku a Prusku- francouzská vojska vpadla do Rakouského Nizozemí => byla to reakce na Pilnickou deklaraci (panovníci Rakouska a Uherska hrozili Francii intervencí) => Francie není na válku připravena => revoluční armáda v rozkladu- chyběli velitelé, vojsko, nedostatek zbraní a výstroje, nedostatečná disciplína => francouzské armádě hrozí porážka => francouzská armáda ustupuje do vnitrozemí => v létě 1792 Zákonodárné shromáždění vyhlásil heslo „Vlast v nebezpečí“ - pod dojmem ohrožení revoluce ze zahraničí začali na ochranu revoluce do Paříže proudit dobrovolníci z celé země -do pochodu si zpívali novou bojovou píseň - Marseillaisu = stala se hymnou francouzské revoluce,
- v srpnu 1792 vypuklo v Paříži lidové povstání => v jehož čele byl Georges Danton. => ozbrojený dav zaútočil na královský palác => zatkli krále a vydal ho parlamentu => ten pod tlakem pařížské ulice zbavil Ludvíka XIV. moci a dal jej uvěznit => Zákonodárné shromáždění vyhlásil nové volby do parlamentu, který se přejmenoval na Konvent => poslanci do Konventu voleni na základě všeobecného hlasovacího práva (právo volit muži starší 21 let),
- v nově zvoleném Konventu se poslanci podle politického přesvědčení dělili na:
 - **Jakobíny** (*Hora*) -radikálové,
 - **Girondisty** - umírnění => zprvu převahu => nedokázali však vyřešit stále se zhoršující hospodářskou situaci v zemi - rostoucí nezaměstnanost, zvyšující se ceny a nedostatek potravin => nespokojenost obyvatelstva => problémy řeší revolučním terorem,
 - **Rovinu** nebo-li *Bahno* - nejpočetnější, nevyhranění,
- tyto politické kluby spolu soupeřily o moc v Konventu,

Druhá fáze Velké francouzské revoluce (21. 9. 1792 - 2. 6. 1793) - republika

- září 1792 revoluční vojsko (podpořené dobrovolníky) zastavilo pruskou armádu u Valmy a přinutilo prusko – habsburská vojska k ústupu z Francie,
- **září 1792 Konvent odhlasoval zrušení monarchie a vyhlásil Francii republikou,**
- ve válce Francie přešla do protiútoků => republikánská armáda obsadila Rakouské Nizozemí, říšské území na levém břehu Rýna, Savojsko a Nice => ve všech dobytých oblastech Konvent rušil feudální privilegia a povinnosti =>, nabízel svobodu a rovnost pro všechny občany,
- Konvent schválil na nátlak jakobínů popravu krále i královny Marie Antoinetty, dcery císařovny Marie Terezie, která se už pro svůj rakouský původ netěšila ve Francii velké oblibě=> popravy pobouřily panovníky evropských zemí => k Rakousku a Prusku se připojily další evropské státy – Velká Británie, Španělsko, Spojené nizozemské provincie, německé a italské státy, později i Rusko => vítězný postup revolučních armád se brzy změnil v ústup,
- rostoucí hospodářské a sociální problémy vedly na řadě míst Francie k rozsáhlým protirevolučním povstáním, => Stálý pokles hodnoty peněz, rostoucí drahota a nedostatek potravin po celé Francii vyvolávaly stále větší nespokojenost =>. V červnu 1793 nepokoje v Paříži => pád girondistické vlády (členové zatčeni a popraveni) => moci se chopili radikální jakobíni => v čele stál právník Maxmilián Robespierre [robspijér] => zavedl **revoluční diktaturu**,

Třetí fáze Velké francouzské revoluce = Jakobínská diktatura

- Jakobíni vytvářejí silnou ústřední vládu, centralizují moc, zavádějí výbory a komise,
- výkonnou moc v zemi převzal Výbor veřejného blaha => v čele Robespierre => nadřazen generálům i ministerstvům,
- řídil obranu země,
- řídil zahraniční politiku,
- řídil válečnou výrobu i zásobování,
- Výbor vysílal k armádě i do jednotlivých krajů své zplnomocněné komisaře => ti za pomoci jakobínských klubů a nově zřizovaných výborů bdělosti převzali veškerou moc v zemi => masové zatýkání a popravy odpůrců revoluce,
- Konvent zřídil Výbor veřejné bezpečnosti => pověřen bojem s vnitřním nepřítelem => dohlížel i na policii a revoluční soudnictví,
- Revoluce se přeměnila v jakobínskou diktaturu => rozpoutala revoluční teror => země se ocitla v totální válce => kdo nemohl bojovat, vyráběl zbraně, ženy se staraly o raněné

- a nemocné => Jakobíni vydali dekret o podezřelých - na základě kterého zatýkali své odpůrce a soudili je před revolučními soudy => dekret zrušil výslech obžalovaného, vyloučil svědky i obhájce ze soudního procesu => , revoluční tribunál mohl volit pouze mezi propuštěním obviněného, nebo trestem smrti =>. Proti rozsudku nebylo odvolání a popravovalo se ihned. => Pronásledováni byli nejen stoupenci krále a odpůrci jakobínské politiky, ale i ti, kteří měli jiné názory, nebo projevíli málo nadšení pro revoluci,
- Revoluční teror neustával => pod gilotinou nakonec skončili i někteří významní jakobíni (Danton) => V Paříži vládla atmosféra strachu,
 - tvrdá opatření měla úspěch => jakobínům se podařilo potlačit lokální vzpoury a na přelomu let 1793 a 1794 vytlačit nepřítele za hranice země (vyhlášena všeobecná branná povinnost - do armády museli narukovat povinně muži ve věku 18-25 let),
 - Jakobínskou moc z počátku podporovaly střední vrstvy obyvatelstva a lidové masy => v jejich prospěch přijata řada opatření =>. Zrušeny veškeré feudální dávky bez náhrady, zabavena půda emigrantům a rozprodána rolníkům, spekulace s potravinami se trestala smrtí, zavedeny maximální ceny potravin,
 - Po roce hrůzovlády se sám Robespierre stal obětí násilí , které rozpoutal, => července 1794 byl na příkaz Konventu zatčen a následujícího dne byl bez soudu spolu se svými nejbližšími spolupracovníky popraven. => Jakobínská diktatura definitivně skončila =>, začala doba **direktoria**, => vystřídalo u moci obávaný a nenáviděný Výbor veřejného blaha,

Čtvrtá fáze Velké francouzské revoluce = období direktoria (1794 - 1799)

- po Robespierrově smrti se vlády ujalo pětičlenné direktorium => tvořené politiky, kteří odmítali návrat k monarchii, ale i pokračování jakobínského teroru a uskutečňování rovnostářských reforem => direktorium muselo čelit lidovým bouřím, usilujícím o pokračování revolučních změn, ale i pokusům rojalistů (= stoupenci hnutí, které chtělo ve Francii obnovit monarchii), kteří chtěli svrhnout republiku a získat zpět ztracené majetky i postavení,
- k moci se dostala buržoazie - podnikatelé a spekulanti, kteří zbohatli za revoluce => neměli zájem na pokračování revoluce a ani na návratu emigrantů (převážně šlechty) , jejíž majetek si přivlastnili,
- byly zrušeny revoluční orgány a zaveden teror proti Jakobínům (včetně poprav) - klub Jakobínů byl zakázán a zrušen,
- rušeno řízené hospodářství - odvolány maximální ceny potravin a základního zboží, obnoveno svobodné podnikání => důsledkem růst ceny potravin, pokles hodnoty peněz. => na venkově velká povstání lidu => Povstání byla potlačena vojskem => následovaly

popravy nebo deportace na galeje,

- roku 1795 – rojalisté se pokusili o státní převrat => proti nim povolána armáda v čele s generálem Napoleonem Bonaparte => spiknutí krutě potlačeno,
- roku 1795 přijata **Thermidorská ústava** => zrušeno všeobecné hlasovací právo a zaveden cenzus (volební právo mužů omezeno věkem a majetkem),
- zdůrazněna občanská rovnost před zákonem,
- dochází k centralizaci moci; do departmánů přicházejí zástupci vlády (komisaři, úředníci),
- byla posílena výkonná moc – pětičlenné direktorium nad zákonodárnou mocí,
- Zákonodárnou moc měly dvě sněmovny Rada pětiset – zákony navrhovala a Rada starších – zákony schvalovala,
- Direktorium (pětičlenné),
 - jmenováno Radou starších,
 - Dohled nad dodržováním zákonů,
 - Byla mu podřízena ministerstva (všech 6),
 - nemělo oporu v lidu, jejich moc se udržovala pouze pomocí armády a policie,
- výbojná válka se změnila ve válku obrannou => vedenou snahou zachovat revoluční zásady a principy republiky,
- Roku 1795 uzavřela Francie mír s Pruskem a dalšími státy => proti Francii nyní bojovalo jen Rakousko a Velká Británie,
- V roce 1796 začala italská výprava – velitelem byl **Napoleon Bonaparte** => armáda rychle obsadila většinu severní Itálie a většina Itálie se změnila na řadu tzv. sesterských republik = území závislé na Francii => Francie jim přinášela svobodu, republikánskou ústavu, byly zde rušeny feudální povinnosti, zaváděny demokratické svobody => v severní Itálii byli přijímáni jako osvoboditelé od nadvlády Habsburků,
- roku 1797 byla podepsána **mírová smlouva mezi Itálií a Francií v Campo Formiu** => Francie získala Lombardii, Belgii a Porýní => dobytá území byla drancována Francouzskými vojsky => ve Francii rostla popularita Napoleona Bonaparte,
- posledním neporaženým nepřítelem Francie byla Velká Británie => měla velkou převahu na moři => Napoleon Bonaparte se proto rozhodl zmocnit se nejdůležitější britské kolonie Indie => prvním krokem plánu mělo být dobytí Egypta => v roce 1798 Napoleon zahájil vojenské tažení do Egypta => francouzská flotila na moři poražena anglickou flotilou (v čele britský velitel Horatio Nelson) => znemožněna cesta francouzské armádě po moři. => Bonaparte se pokusil probít po souši => porazil Osmanskou říši => vstoupil se svou armádou do Káhiry => časté střety s místním obyvatelstvem => Napoleon Bonaparte své vojáky opouští a tajně se vrací do Francie poté, co obdržel zprávy o rostoucích problémech direktoria neschopnému čelit rostoucím hospodářským a politickým problémům,
- ve Francii krize => sílilo volání po schopném vojevůdci, který by nepřátele rychle porazil, uzavřel vítězný mír a zavedl v zemi pořádek.